

Chiropcontact

**Contactblad van de vleermuizenwerkgroep van
Natuurpunt vzw**

18^e jaargang nr. 2

Vleermuizenwerkgroep

Voorzitter: Alex Lefevre

Klissenhoek 85, 2290 Vorselaar, 014 51 62 01

[vleermuizenalex@yahoo.com](mailto: vleermuizenalex@yahoo.com)

Secretaris: Sven Verkem

[verkem.dhooghe@fulladsl.be](mailto: verkem.dhooghe@fulladsl.be)

Penningmeester: Kris Boeckx

Koeneind 13, 2440 Geel, 014 59 26 26

[Kris.Boeckx@vleermuizeninfo.be](mailto: Kris.Boeckx@vleermuizeninfo.be)

Provinciale coördinatoren

West-Vlaanderen: Bob Vandendriessche

Begoniastraat 26, 8020 Oostkamp, tel: 0477 75 74 91

[bob.vandendriessche@natuurpunt.be](mailto: bob.vandendriessche@natuurpunt.be)

Oost-Vlaanderen: Daan Dekeukeleire

Polderdreef 37, 9840 De Pinte, 0474 48 89 79

[daan.dekeukeleire@gmail.com](mailto: daan.dekeukeleire@gmail.com)

David Galens

Hoogstraat 28, 9820 Merelbeke, 0474 22 93 12

[david.galens@gmail.com](mailto: david.galens@gmail.com)

Antwerpen: Filip Borms

Roosendaalbaan 21, 2920 Kalmthout, 03 666 15 56

[filipborms@hotmail.com](mailto: filipborms@hotmail.com)

Limburg: Ghis Palmans

Volmolenstraat 1, 3910 Neerpelt, 011 64 82 74

[ghis.palmans@dxadsl.be](mailto: ghis.palmans@dxadsl.be)

Brabant:

Contactpersoon Natuurpunt

Wout Willems

Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, 015 29 72 68

[Wout.willems@natuurpunt.be](mailto: Wout.willems@natuurpunt.be)

Wie jonger is dan 25 en interesse heeft in vleermuizen, kan ook contact opnemen met de vleermuizenwerkgroep van JNM

JNM, Kortrijksepoort 192, 9000 Gent, 09 223 47 81

[zwg@jnm.be](mailto: zwg@jnm.be)

Woord van de voorzitter

Mocht je het nog niet weten, 2012 is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot Internationaal jaar van de vleermuis. Maar om eerlijk te zijn, met de vleermuizen vergaat het zoals met het weer ... Slecht dus en het ziet er niet naar uit dat het zal verbeteren.

Bijna dagelijks worden we geconfronteerd met situaties waarin we alleen kunnen vaststellen dat vleermuizenpopulaties achteruitgaan. Zoals bvb windturbines die midden in of net naast een bosgebied geplaatst worden (en niet dat we tegen alternatieve energiebronnen zijn) of oude (holle) bomen die zonder meer gekapt worden of belangrijke overwinteringsplaatsen die ingericht worden als opslagplaats of verkocht worden aan particulieren, ...

En jammer genoeg doet onze Vlaamse regering hier weinig tegen, integendeel zelfs (zie artikel 'Vlaanderen doet te weinig om vleermuizen te beschermen'). Gelukkig zijn er de tientallen vrijwilligers van de vleermuizenwerkgroep die steeds kritisch en vol overgave onze nachtelijk vliegende zoogdieren beschermen. Zo kan je in dit nummer interessante bijdragen vinden die kunnen helpen tot een betere bescherming van onze vleermuizen. Dankzij het onderzoek naar de interne temperaturen en luchtvochtigheid in ijskelders (zie artikel 'Met en is weten' in de ijskelders van Malle) komen we meer te weten over waarom bepaalde ijskelders meer overwinterende vleermuizen herbergen dan anderen. Een ander artikel over het zelf maken van een boomcamera, kan misschien een manier zijn om iedereen ertoe aan te zetten om op een goedkope manier holle bomen te inspecteren op vleermuizen.

Eigenlijk hebben al die artikels maar één doel voor ogen: het beschermen van onze vleermuizen. Want door het bestuderen van vleermuizen worden we meer en meer verbonden met deze dieren en de natuur in zijn geheel. Begrijpen we beter de redenen waarom het zo belangrijk is om ze te beschermen en dat is waar het uiteindelijk om gaat.

Bedankt aan allen en tot op één van de vele nachtelijke excursies.

Alex Lefevre

Allerlei

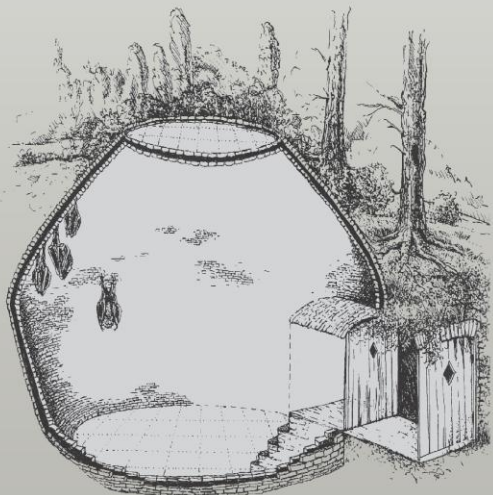
Infobord ijskelder domein Puyenbroeck

(David Galens)

In Puyenbroeck werd onlangs een infobord geplaatst aan de ijskelder, een initiatief van het Provinciaal Domein Puyenbroeck (Wachtebeke, Oost-Vlaanderen). Dit paneel maakt deel uit van de in totaal 16 infoborden over een aantal natuurwaarden in het domein. Deze dienen om de bezoeker meer informatie te bieden over alles wat hij kan tegenkomen in het domein. Het doel is om de kwaliteit van een bezoek te verhogen en de bezoeker zeker ook naar het bosgedeelte van het domein te krijgen. Daarnaast passen de borden ook in de educatieve programma's die doorgaan op het domein.

De ijskelder werd zo'n 10 jaar geleden ingericht en er zitten jaarlijks gemiddeld zo'n zestal overwinterraars (overwegend baardvleermuis).

de ijskelder

historisch gebruik van de ijskelder

Ook tijdens de zomer hielden de mensen vroeger wel van een verkoelend ijsje of sorbet. Hiervoor hadden ze zelfs in volle zomer ijs nodig. Ijskasten en ijsmachines bestonden nog niet en dus moest men het ijs verzamelen uit de nabijgelegen vijvers en bewaren tot in de zomer.

Om het ijs te bewaren werden ijskelders gebouwd. Deze kleine, losstaande gebouwen zaten steeds verborgen onder een aarden heuvel of waren volledig ingegraven. Zo bleef de temperatuur, ook in de zomer, lekker fris. Het ijs gebruikte men nadien in zogenaamde ijskasten om voedsel koel te houden of om lekkere ijsjes van te maken.

wie kan je hier vinden

- vleermuizen: in deze ijskelder zijn er al exemplaren gezien van de baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), de franjestaart (*Myotis nattereri*) en van de grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*);
- nachtvlinders: bv. het roesje (*Scoliopteryx libatrix*);
- dagvlinders: bv. dagpauwoog (*Aglais io*).

dierenhotel in de winter

De temperatuur in een ijskelder blijft de hele winter lang dezelfde (4-10°C). Dit komt omdat de kelders dikke muren hebben en ze onder de grond liggen. Omdat ze zeer laag in het landschap liggen heb je er ook een hoge vochtigheid (80-90%). Dankzij deze twee factoren lijken ze sterk op een kleine grot. Hier houden dieren wel van.

Vleermuizen, dagvlinders, nachtvlinders, salamanders, padden, spinnen, muggen... en nog vele andere diersoorten staan in de rij om een plaatsje te reserveren voor hun winterslaap.

Omdat de dieren, net zoals de mens, niet graag gestoord worden tijdens hun slaap is de ijskelder steeds op slot. Rond en in de deur zitten er een paar spleten en gaten zodat de dieren er in en uit kunnen wanneer zij dat willen.

vleermuizenweetjes

- de kleinste vleermuis die in Vlaanderen voorkomt (gewone dwergvleermuis, *Pipistrellus pipistrellus*) past volledig in een klein lucifersdoosje en weegt maar 4-9 g.
- tijdens de winter eten vleermuizen niets. Ze kunnen dit omdat tijdens de winterslaap hun lichaamstemperatuur daalt. Ze hebben ze veel minder energie nodig en kunnen ze overleven op hun vetreserves.
- vleermuizen slapen ondersteboven. Waarom ze dit doen is niet volledig duidelijk, maar wetenschappers denken dat dit is omdat ze dan gemakkelijk kunnen wegvliegen.
- de vleermuizen die in België voorkomen zijn allemaal insecteneters. Ze eten iedere nacht een enorme hoeveelheid muggen, nachtvlinders, kevers... op. Het zijn dus naast moede ook zeer nuttige dieren en je moet niet bang zijn dat ze van jouw bloed willen drinken.
- alle vleermuizen die je hier kan vinden hebben grote oren en kleine oogjes. Ze gebruiken dan ook hun ogen niet om 's nachts rond te vliegen, maar wel hun oren. Ze maken zeer hoge geluiden en luisteren naar de weerkaatsing hiervan. Dit noemen we echolocatie. Zo krijgen ze een gedetailleerd beeld van hun omgeving, net zoals een duikboot die met een sonar om zich heen 'kijkt' onder water.

opdracht

doe je ogen toe en luister zeer goed naar alles wat je hoort.
Hoor jij zo goed dat je hoort waar de andere mensen staan en in welke richting ze stappen?

Provincie
Oost-Vlaanderen
Voor ieder van ons

“Meten is weten” in de ijskelders van Malle

(Wim Vochten i.o. Vleermuizenwerkgroep Natuurpunt Voorkempen)

Malle telt twee ‘voormalige’ ijskelders die al decennia lang zijn ingericht voor vleermuizen en door onze vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt Voorkempen worden opgevolgd.

Zij bevinden zich in de kasteeldomeinen de Renesse te Oostmalle - en Van der Straten te Westmalle.

De eerste ijskelderherinrichtingen gebeurde door de afdeling Natuurreservaten reeds in 1974 met respect voor het cultuurhistorisch verleden van de gebouwen.

De laatste jaren tellen we steeds meer slapende wintergasten, vorige winter **18** in Oostmalle en **26** in Westmalle. Om de vochtigheidsgraad te verhogen en de temperaturen stabiel te houden werden er in 2008 nog wat aanpassingen verricht. De verluchtenschouw van de

ijskelder van Westmalle werd afgedicht en midden in de gang van het tongewelf werd een extra deur bijgeplaatst. Om de noodzakelijke rust te bewaren werd op de buitendeur een stevig slot geplaatst.

Waar er weinig of geen spleten zijn in het metselwerk hangen er al jaren, met veel succes, de houten “W. Vlamincx” kastjes tegen de wanden (vergelijkbaar met kastjes om cd's op te bergen), waarin de vleermuizen ongestoord kunnen slapen.

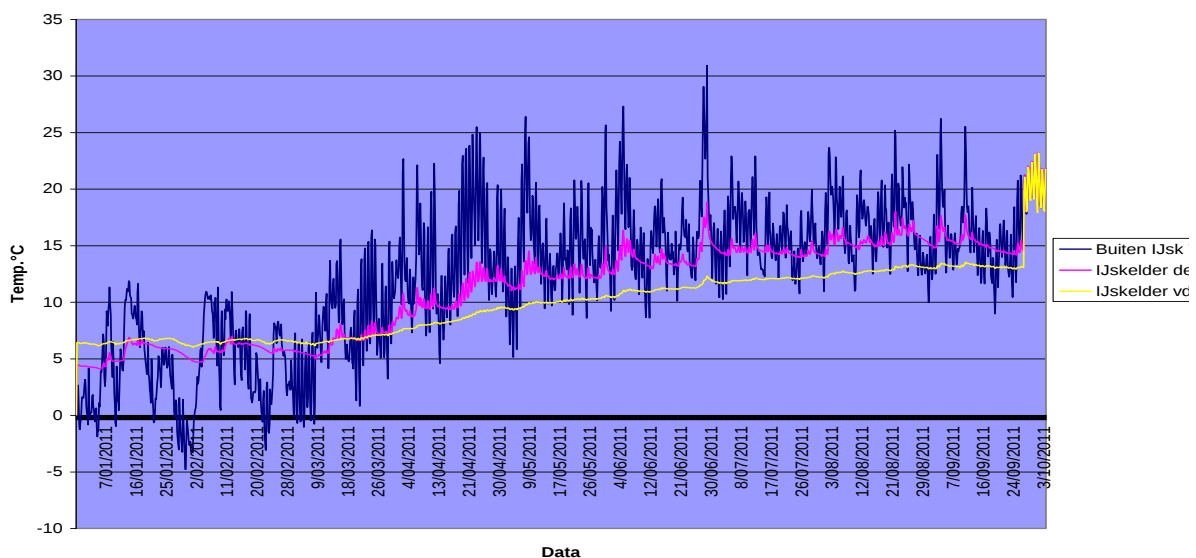
Daar de ijskelder in Westmalle na de laatste aanpassingen duidelijk vochtiger en stabiel

aanvoelde en de winterse tellingresultaten hier toenamen besloten we verleden jaar dataloggers aan te schaffen om, door metingen, beide kelders in Oost- en Westmalle te kunnen vergelijken. In beide kelders werd een Tinytag type TGP-4500 datalogger opgehangen die zowel de relatieve vochtigheid % RH als de temperaturen t°C opslaat. Ook één Tinytag datalogger type (TGP-4017), voor meting van de

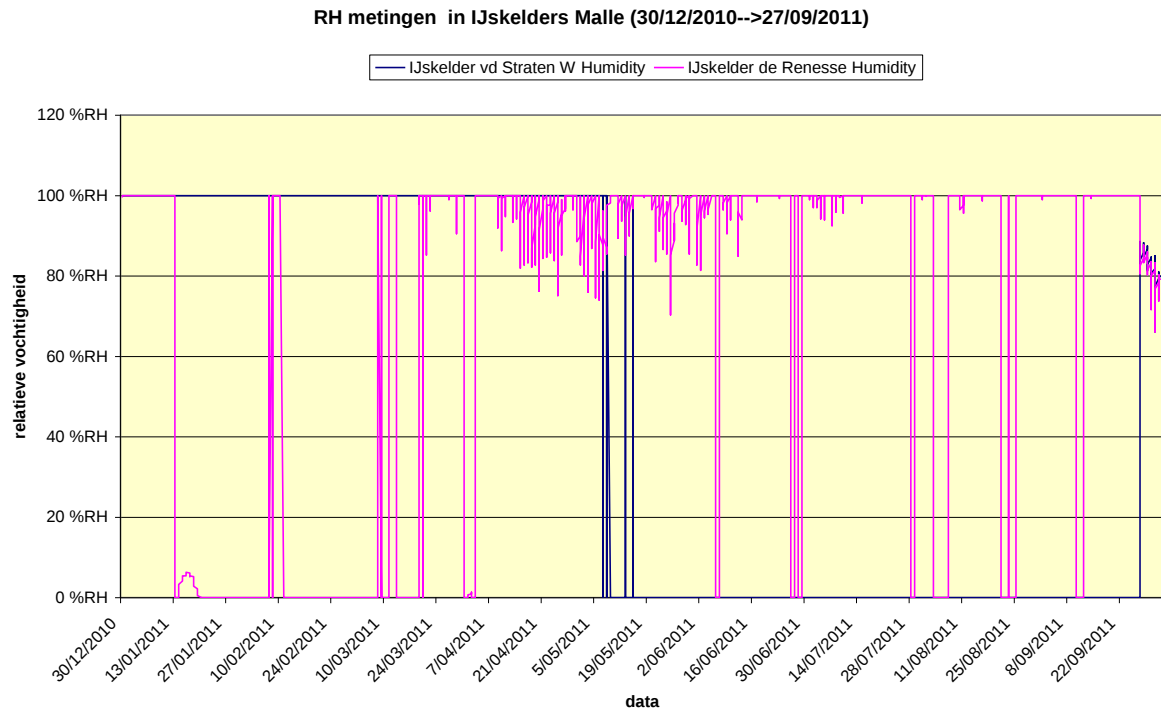
buitentemperatuur, werd in de schaduw aan een boom boven op de top van de ijskelderheuvel geplaatst. De dataloggers werden zo ingesteld dat ze continue 24 u op 24u gelijktijdig om de 4 uur hun metingen verrichten en opslaan.

Metingen ijskelders Malle (30/12/2010-->27/9/2011)

en dit over een periode van 30/12/2010 tot 27/09/2011 (dus nog een mooi stuk van de winterslaaperperiode)

Opvallend is dat de binnentemperaturen in ijskelder te Westmalle (gele lijn) duidelijk **constanter** blijft ondanks de grillige (blauwe) buitentemperaturen en nauwelijks afwijkt (6,2 à 6,5 °C) in de belangrijke winterslaap periode. Oostmalle (roze lijn) daarentegen is iets gevoeliger voor de buitentemperaturen.

De relatieve vochtigheid % RH (zie schema hierboven) is voor beide kelders zeer hoog (80 à 100 %) en prima dus.

Op vele momenten zie je geen, 0 of 100 % RH meting en dat komt door condensvorming (druppels) waardoor de vochtigheidssonde op bepaalde momenten niet meer functioneert wat normaal is volgens de beschrijvingen en wat zeker geen schade aan de dataloggers veroorzaakt. Voor beter RH metingen zijn in de kelders de dataloggers momenteel herplaatst in een “dwarse” positie met een extra drup beschermkapje wat de meetsonde minder gevoelig maakt voor condensdruppels (maar 100 % RH is steeds druppelvorming).

Besluit: onze metingen zijn misschien niet spectaculair te noemen maar duiden wel op het feit dat ‘het goed zit’ en wijzen ons de weg naar nog meer verfijning voor de inrichtingen. Naar aanleiding van deze metingen heeft onze werkgroep besloten om deze zomer ook een extra supplementaire tussendeur te plaatsen in de ijskelder van Renesse te Oostmalle, wat hier zeker ook zal resulteren in een nog gelijkmatigere en constantere overwintertemperatuur. Ook is er een optie om hier nog meer kastanje houten (cd) kastjes als hang- of ligplaatsen te creëren in de laatste gewelfzone, want dat

is het grote verschil met de diepe ingescheurde metselvoegen, en dus optimalere schuilplaatsen, van de ijskelder te Westmalle.

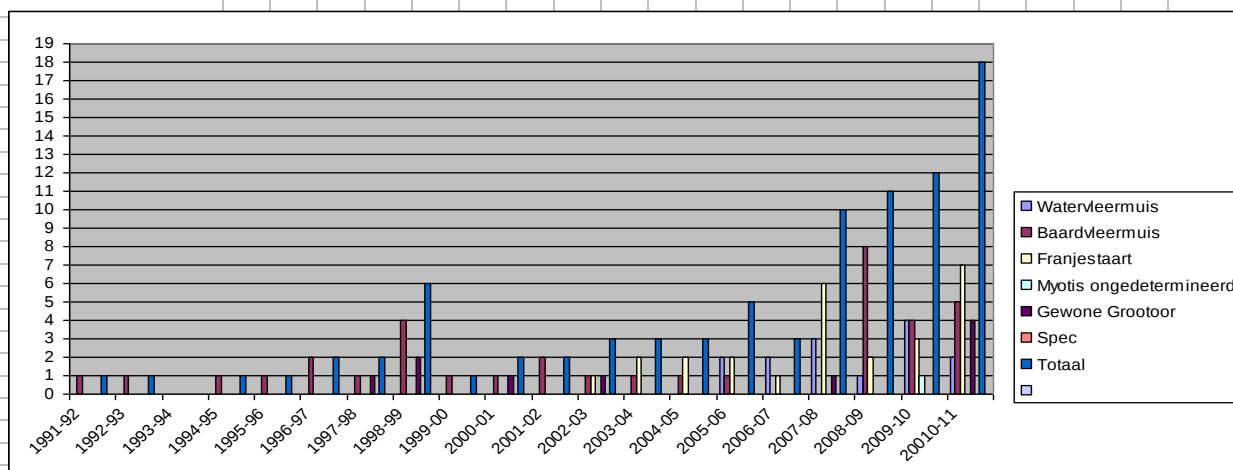
Onze droom is dat we ooit nog de derde mooie maar verwaarloosde ijskelder (familie Huyskens) te Oostmalle kunnen inrichten, maar deze ligt in een verkavelingsgebied en daarvoor hebben we medewerking nodig van de eigenaars en van de Gemeente Malle.

IJskelder Oostmalle

20 Jaar wintertellingen in ijskelder van het Kasteeldomein de Renesse te Oostmalle																				
	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99	1999-00	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11
Waterveermuis	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	3	1	4	2
Baardveermuis	1	1		1	1	2	1	4	1	1	2	1	1	1	1	0	0	8	4	5
Franjestaart	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	2	1	6	2	3	7
Myotis ongedetermineerd	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Gewone Grootoor	0	0		0	0	0	1	2	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	4
Spec	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	1	1		1	1	2	2	6	1	2	2	3	3	3	5	3	10	11	12	18

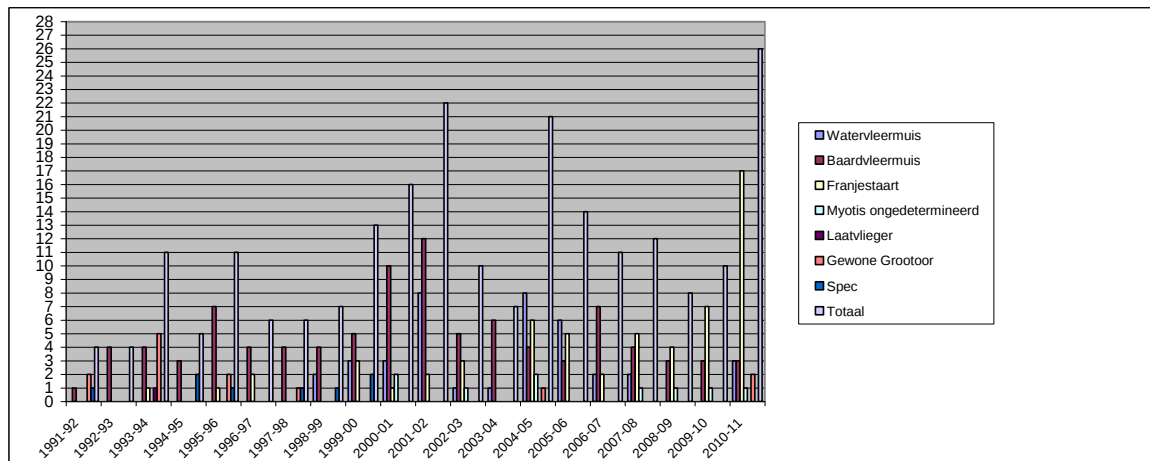

IJskelder Westmalle

20 Jaar wintertellingen Vleermuizen in ijskelder van der Straten-Waillet Kasteeldomein Westmalle

Aanwezige soorten	1991-9.	1992-9.	1993-9.	1994-9.	1995-9.	1996-9.	1997-9.	1998-9.	1999-0.	2000-0.	2001-0.	2002-0.	2003-0.	2004-0.	2005-0.	2006-0.	2007-0.	2008-0.	2009-1.	2010-1.
Waternvleermuis	0	0	0	0	0	0	0	2	3	3	8	1	1	8	6	2	2	0	0	3
Baardvleermuis	1	4	4	3	7	4	4	4	5	10	12	5	6	4	3	7	4	3	3	3
Franjestaart	0	0	1	0	1	2	0	0	3	1	2	3	0	6	5	2	5	4	7	17
Myotis ongedetermineerd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	2	0	0	1	1	1	1
Laatvlieger	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gewone Grootoor	2	0	5	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Spec	1	0	0	2	1	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	4	4	11	5	11	6	6	7	13	16	22	10	7	21	14	11	12	8	10	26

Maak je eigen boomcamera

(David Galens)

Afgelopen zomer voerden we een onderzoek uit naar franjestaarten in de Makegemse Bossen te Merelbeke (Oost-Vlaanderen). Daarbij werd een kraamkolonie van minstens 21 dieren ontdekt en hebben we twee van hun koloniebomen kunnen lokaliseren.

Het rapport is via onderstaande link terug te vinden bij 'Onderzoek' en 'Download':

http://www.natuurpunt.be/nl/vleermuizenwerkgroep-oost-vlaanderen-_2523.aspx

Dit onderzoek maakte deel uit van een project, gefinancierd door gemeente Merelbeke, waarin ook een driedaagse opleiding voor vleermuisgidsen zat vervat.

Nog een ander onderdeel van dat project was het maken van een boomcamera. In eerste instantie bedoeld voor de franjestaarten maar met een hoogte van minstens 20 m bleken hun verblijfplaatsen letterlijk en figuurlijk toch iets te hoog gegrepen.

Maar uiteraard zijn er nog gelegenheden genoeg om de boomcamera in te zetten. Zo wordt er deze zomer in hetzelfde boscomplex een gelijkaardig onderzoek uitgevoerd naar baardvleermuis.

De boomcamera is vrij eenvoudig van opbouw en bestaat uit: een telescopische stok, een verstelbaar kniegewricht, een camera, een waterdichte behuizing voor de batterij en kabelaan sluitingen, een AV-kabel (audio-video), een multimediaspeler en een steun voor de multimediaspeler (Fig 1).

De camera is een infrarood bewakingscamera (fig 2) met handmatige focus en heeft een 1/4" CMOS z/w beeldsensor die al voldoende heeft aan een lichtsterkte van 0,1lux. In de water- en weersbestendige metalen behuizing (60 x 32 x 56mm) zitten 6 IR leds ingebouwd. Infraroodverlichting werkt het minst verstorend omdat vleermuizen dit niet kunnen waarnemen. De camera werkt met een 9V-batterij die zich samen met de kabelaan sluitingen in

een waterdichte verdeeldoos bevindt (fig 3). Deze verdeeldoos zit vastgevezen op het kniegewricht (fig 4). Alhoewel dit type

camera momenteel één van de kleinste (en betaalbare) is in z'n soort hebben de ingebouwde IR-leds en de stevige, weersbestendige uitvoering van de behuizing wel als gevolg dat door de afmetingen hele kleine boomholten te krap zullen zijn maar ik blijf uitkijken naar kleinere exemplaren zodat op termijn een upgrade mogelijk is.

De telescopische stok is een standaard aluminium glazenwasserstok van 5m en bestaat uit twee delen van 2,5m. Die bestaat ook in een versie van 9m (3x3m).

Voor het scherm heb ik een multimediaspeler gebruikt: de Archos 405. Dit toestel met 3,5" scherm meet 10,00 x 7,80 x 1,40 cm weegt 146g. De ingebouwde Li-Ion accu zou 't volgens de fabrikant 5 uur moeten uitzingen bij 't bekijken van videobeelden. Deze multimediaspeler beschikt verder over de mogelijkheid om opnamen te maken, handig om achteraf en in alle

rust details te kunnen herbekijken. De avi-bestanden worden daarbij opslagen op een SD-kaart. Om hinderlijke lichtweerskaatsing zoveel mogelijk tegen te gaan heb ik 't scherm ook voorzien van een speciale niet-reflecterende folie. Het scherm kan door middel van een steun (oorspronkelijk bedoeld als smartphone-houder voor op de fiets) op de steel bevestigd worden (fig 5).

Maar uiteraard kan zowat elk toestel met AV-aansluiting als scherm dienen.

Deze boomcamera kost net geen 200€ aan materiaal en behalve de camera en het scherm zijn het verder huis-tuin- en keukenonderdelen die je met dito handigheid makkelijk zelf in elkaar kan zetten. De camera zit gewoon vastgeklikt in het stukje PVC-buis, ik heb daarbij een uitsparing op maat uitgevijld zodat je de camera dmv de twee bijgeleverde vijsjes van de originele steun (hier overbodig) onder de rand van de pvc-buis kan klemmen (fig 6). Geen gevijs of gelijm dus gemakkelijk te verwijderen en toch stevig vast. Bij het upgraden naar een ander type camera volstaat het om gewoon een nieuw stukje PVC-buis aan te passen.

In de praktijk: het geheel is vrij licht en dus makkelijk te bedienen. Met de opnamefunctie is 't eenvoudig om gewoon het hele gebeuren op te nemen zodat je niets mist of niet onnodig lang in de boomholte moet zitten peuteren. Met een AV-kabel van 10m, bestaande uit twee kabels van elk 5m, treedt alvast geen

kwaliteitsverlies op, het beeld blijft mooi zuiver.

De IR-leds zijn krachtig en zeker voldoende om een hele boomholte te verlichten, ik heb de focus daarbij ingesteld op 20-30 cm.

Als we bij gelegenheid eens vleren kunnen filmen post ik de link in een volgende Chirocontact.

Wordt dus vervolgd.

Vlaanderen doet te weinig om vleermuizen te beschermen (Knack, Dirk Draulans; tip: Els Lommelen en al)

Het is eindelijk bewezen dat minister Joke Schauvliege naar de pijpen van minister-president Kris Peeters danst.

Op 9 december 2010 startte het Belgische leger de openbare verkoop van het Fort van Haasdonk in het Waasland. De eerste gegadigde wou het fort om er wijn in op te slaan. Een andere wilde er een schietstand van maken. Maar het fort is een belangrijke pleisterplaats voor honderden vleermuizen, en maakt deel uit van Natura 2000: een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Net als andere monumenten uit de Antwerpse fortengordel zou ook dit fort beheerd moeten worden in functie van de Europese instandhoudingsdoelstellingen voor vleermuizen.

Interventies van onder meer de vereniging Natuurpunt bij de bevoegde gemeente Beveren en bij het kabinet van minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur Joke Schauvliege (CD&V) leidden ertoe dat er beslist werd de procedure van openbare verkoop van het domein tijdelijk op te schorten om een onteigeningsdossier voor het fort op te stellen, waardoor het zou kunnen worden aangekocht door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Dat kreeg daarvoor het fiat van de Inspectie van Financiën. Eventueel zou het ANB het fort achteraf ‘ruilen’ tegen een stuk bos in het bezit van Natuurpunt. De vereniging heeft een mooie reputatie in het beheren van historische forten als militair erfgoed en rustplaats voor vleermuizen.

Alles leek in kannen en kruiken te zijn, en het kabinet van Schauvliege begon een ‘onteigening in der minne’ ten voordele van het ANB voor te bereiden. Maar toen liet havenbaron Fernand Huts van de Katoennatie zijn oog op het fort vallen. Wat hij ermee wil aanvangen is niet duidelijk, maar de kans dat hij in de bescherming van vleermuizen geïnteresseerd is, is niet groot.

In de zomer van 2011 benaderde Huts zijn goede vriend minister-president Kris Peeters (CD&V) van de Vlaamse regering over de kwestie, die daarover een contact had met toplui van Natuurpunt. Vervolgens werd er na bemiddeling van Vlaams parlements lid Annick De Ridder (Open VLD, tevens juriste bij de Katoennatie) een bezoek aan het fort georganiseerd voor Huts en zijn gezelschap en een delegatie van Natuurpunt onder leiding van toenmalig directeur Willy Ibens (momenteel adviseur op het kabinet van Schauvliege). Dat leverde niets concreets op.

Wel concreet was dat Schauvliege vanaf dan ineens op de rem ging staan inzake de onteigening. Ze kwam terug op de afspraken die ze met de natuurvereniging en haar eigen administratie had gemaakt. Haar voornaamste verantwoording: ‘de opdracht om een onteigeningsbesluit voor te bereiden is geen beslissing om te onteigenen’. Ze was ook van mening dat de publieke opinie het in deze tijd van crisis niet zou waarderen dat de overheid een fort zou aankopen in plaats van ‘een privépersoon die respect heeft voor vleermuizen’.

Na het dossier waarin ze vorige herfst de vos vogelvrij verklaarde, is dit het tweede (bekende) natuurverhaal waarin ze zwicht onder druk van Peeters. Op 25 januari 2012 schrijft Schauvliege een brief aan Huts, waarin ze bevestigt dat ze afziet van de onteigening, en dat als gevolg daarvan de verkoopprocedure kan worden heropgestart.

De kans dat Natuurpunt in een openbare verkoop meer kan bieden dan Huts, is nul. Er zijn overigens forten zonder vleermuizen, zoals dat van Zwijndrecht, die geschikt zouden zijn voor culturele of commerciële activiteiten. Natuurliefhebbers begrijpen dan ook niet waarom Huts zijn oog op Haasdonk laat vallen, en niet uitkijkt naar een alternatief met minder milieubeperkingen.

Ze begrijpen ook niet waarom Schauvliege onder politieke druk eerder gemaakte afspraken van tafel veegt om andere belangen dan natuurbelangen te dienen. Vleermuizenexperts volgen het verloop van het verhaal met argusogen, en maken zich klaar om een klacht in te dienen bij de Europese instanties wegens flagrante overtreding van de Europese regelgeving voor beschermde soorten.

Uit de krant

van onze mediawatcher Wout Willems

Uit de Gazet van Antwerpen van 13 april 2012

'Slimme' led-verlichting toch hinderlijk voor vleermuizen Brasschaat, Kapellen, Kalmthout

De 'slimme' verlichting langs het fietspad op de Essensesteenweg tussen Mariater- Heide en industriezone Bosduin, heeft sinds kort blauwe kapjes wegens een sturingsprobleem.

De 'slimme' led-verlichting, die vorig jaar geplaatst werd langs de Essensesteenweg, brandde 's nachts enkel fel als er fietsers voorbij reden.

Zo zou de vleermuizenpopulatie uit het nabijgelegen Klein Schietveld minimaal last ondervinden van het licht. Maar de verlichting bleek niet meer optimaal te werken en de vleermuizen toch te hinderen.

"We kijken momenteel elke paal na, want er blijkt een gebrek te zijn in de installatie van de besturing van de lichtpalen", vertelt Erika Decorte van het Agentschap Wegen en Verkeer, "Over de gehele lengte gaan we na of er een defect is en indien nodig vervangen we het stuurelement.

Volgende week zijn we daar normaal gezien mee klaar".

De led-lichten kwamen er in samenspraak met het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), dat optrad als adviserend orgaan. "Het klopt dat we advies geven omtrent de led-lichten langs de steenweg. De verlichting bleek niet meer optimaal te werken.

Het is belangrijk dat dat probleem opgelost wordt omdat de weg langs een belangrijke ecologische zone ligt, waar ondermeer vleermuizen leven", zegt Hans Deschryver van ANB.

Uit Het Laatste Nieuws van 24 april 2012

Fernand Huts wil oud fort kopen

MINISTER HAAKT AF, NATUURPUNT ONTGOOCHELD

Minister Joke Schauvliege koopt het Fort van Haasdonk niet aan. Ze had zich nochtans geëngageerd om het fort te onteigenen en het beheer over te dragen aan Natuurpunt. Die is bezorgd over de waardevolle vleermuizenpopulatie. Maar volgens Schauvliege is de vraagprijs van Defensie te hoog. Het fort zal verkocht worden aan de hoogste bieder. En dat zou wel eens Fernand Huts van Katoen Natie kunnen zijn.

Het Fort van Haasdonk staat bekend als een vijf sterren vleermuizenhotel en geniet daarom Europese bescherming. Toen Defensie vorig jaar het voormalig militair domein in de etalage zette, trok Natuurpunt meteen aan de alarmbel. Er waren namelijk heel wat kandidaten voor het 22 hectaren groot domein. De ene zijn plannen waren al wat wilder dan de andere. Het ging van een opslagplaats voor wijn tot een schietstand. Ook Fernand Huts, grote baas van Katoen Natie, deed een bod. Interventies van onder meer Natuurpunt bij het kabinet van minister van Leefmilieu en Natuur Joke Schauvliege (CD&V) leidden er echter toe dat openbare verkoop geschorst werd. De minister engageerde zich om het fort te onteigenen of te laten aankopen door het Agentschap voor Natuur en Bos. Het domein zou dan daarna in beheer worden gegeven aan Natuurpunt. De minister is echter teruggekomen op haar beslissing. Ze ziet af van de aankoop waardoor het fort alsnog openbaar verkocht zal worden. Geruchten doen de ronde dat Fernand Huts zijn politieke contacten heeft aangesproken en minister Schauvliege daarom op de rem is gaan staan. Volgens haar woordvoerder Patrick Verstuyft is het doordat de vraagprijs van Defensie te hoog was. "Er is in ieder geval nooit een aankoopprocedure opgestart en dus ook niet stopgezet. Er is enkel een onderzoek gebeurd. Door de hoge vraagprijs was het geen haalbare kaart. Wie ook de eigenaar wordt van het fort, hij of zij zal wel de bescherming van de site voor de vleermuizen moeten respecteren. Natuurpunt kan de nieuwe eigenaar met haar expertise bijstaan."

Juridische strijd

Bij Natuurpunt WAL is men er toch niet gerust in. "Ervaringen met andere forten hebben ons geleerd dat het snel kan mislopen", reageert Arno Thomaes. "Ik vrees dat het een juridische strijd wordt met de koper over wat wel en niet mag gebeuren met het fort. Er is geen enkel lokaal waar vleermuizen niet overwinteren. In principe kan men het dus niet droogtrekken of verwarmen want dan verandert het leefklimaat. Een koper kan echter de wetgeving anders gaan interpreteren en als hij het domein afsluit, hebben we geen zicht meer op de zaak. In ieder geval eist Europa dat er elk jaar tellingen gebeuren." Fernand Huts erkent dat hij een bod heeft uitgebracht op het fort maar laat voorlopig niet in zijn kaarten kijken wat zijn toekomstplannen betreft met de site. "Het heeft geen zin verklaringen af te leggen als ik niet eens weet wat Vlaanderen doet te weinig om vleermuizen te beschermen het resultaat van de openbare verkoop is." De oppositie gaat het dossier alleszins kritisch opvolgen. Zowel Groen als N-VA gaan het punt ter sprake brengen op de gemeenteraad vanavond.

Uit Het Nieuwsblad van 26 april 2012

Fort Haasdonk weer te koop Ook nieuwe eigenaar moet vleermuizen respecteren

Minister Joke Schauvliege (CD&V) ziet af van de aankoop van het Fort van Haasdonk, waardoor het militaire domein opnieuw in de etalage geplaatst wordt.

De oude militaire vestiging is heel populair bij vleermuizen en geniet Europese bescherming. Toen Defensie vorig jaar het voormalig militair domein in de etalage zette, trok Natuurpunt meteen aan de alarmbel.

Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur Joke Schauvliege legde de openbare verkoop stil en beloofde dat ze al het mogelijke zou ondernemen om het domein te onteigenen. Op die beslissing komt ze nu terug, met als gevolg dat Defensie het gebouw zal verkopen aan de hoogsteieder.

De startprijs bij de openbare verkoop bedroeg vorige keer 82.000 euro, maar steeg al snel 200.000 euro.

'Er is alleen onderzocht wat de beste oplossing was voor dit uniek fort, maar er is nooit een aankoopprocedure gestart', nuanceert Schauvlieges woordvoerder Patrick Verstuyft.

'De vraagprijs voor het fort was veel te hoog. Wie het domein nu koopt, zal de bescherming van de site voor de vleermuizen moeten respecteren.'

De politieke partijen Groen en N-VA betreuren dit. 'We begrijpen niet dat de overheid haar waardevol erfgoed en natuurpatrimonium verkoopt. De burgemeester beweert dat de nieuwe eigenaars binnen de lijnen zullen moeten lopen en dat dit nauw gecontroleerd zal worden, maar wij stellen ons daar vragen bij. Het is een afgelegen terrein waar toezicht moeilijk te organiseren valt.'

Ook Natuurpunt WAL vreest het ergste.

'Het zal een juridische strijd worden met de koper over wat wel en niet mag gebeuren met het fort. De vleermuizen overwinteren in alle lokalen, aanpassingen zullen dus leiden tot veranderingen in het leefklimaat. We hopen dat we de nieuwe eigenaar kunnen ondersteunen', zegt Arno Thomaes.

Uit De Standaard van 26 april 2012

Fort opnieuw te koop

Minister Joke Schauvliege (CD&V) ziet af van de aankoop van het Fort van Haasdonk, waardoor het militaire domein opnieuw in de etalage geplaatst wordt. De oude militaire vestiging herbergt een grote kolonie vleermuizen en geniet Europese bescherming. Toen Defensie vorig jaar het voormalig militair domein te koop zette, trok Natuurpunt aan de alarmbel.

'Er is alleen onderzocht wat de beste oplossing was voor dit unieke fort, maar er is nooit een aankoopprocedure gestart', nuanceert Schauvlieges woordvoerder Patrick Verstuyft. 'De vraagprijs was veel te hoog.' De startprijs bij de openbare verkoop bedroeg 82.000 euro, maar steeg tot 200.000 euro.

Uit Het Laatste Nieuws van 26 april 2012

Militair domein krijgt nieuwe bestemming

Het Kapelse gemeentebestuur is klaar met haar toekomstvisie voor de voormalige militaire site langs de Fortsteenweg. De visie is uitgetekend in een nieuw Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP). Dat plan moet wel eerst worden goedgekeurd. Pas daarna kan de verkoop van het gebied door de vzw Kempisch Landschap doorgaan. Het openbaar onderzoek gaat binnenkort van start. Er komt ook een hoorzitting voor de buurtbewoners. Als alles verloopt zoals gepland, zal de nieuwe eigenaar vzw Kempisch Landschap het terrein onderhouden als belangrijke habitat voor vleermuizen. De vroegere loodsen worden afgebroken en maken plaats voor sociale woningen. Ook achteraan komt een sociaal woonproject. Aan beide kanten van de woonzone is plaats om een nieuw geboortebos aan te planten.

Uit de Gazet van Antwerpen van 4 mei 2012

Sociaal project op FortsiteKapellen

Provincie wil aangrenzende spoorlijn omtoveren tot recreatieve route

De gemeente Kapellen geeft samen met de provincie de site van het Fort van Kapellen een nieuwe bestemming. Er komen sociale woningen, een gymhal en diverse recreatieve routes. Alvorens Defensie het Kapelse fortdomein kan verkopen, moet het gebied een nieuwe bestemming krijgen. Via het ruimtelijk uitvoeringsplan (rup) dat de gemeenteraad recent goedkeurde, krijgt het militaire gebied Fort van Kapellen een nieuwe bestemming. De vzw Kempens Landschap koopt het open ruimtegebied met fort tussen de militaire loodsen samen

met de loods die de toekomstige railbikes moet herbergen en zal dat gebied ook verder exploiteren en beheren. De gemeente koopt de zone met af te breken loodsen en de betonbaan.

Het rup houdt rekening met een centrale natuurzone rond het fort en de realisatie van een kleinschalig woonproject, met onder andere vijftig sociale wooneenheden. Voorts komt er ruimte voor gemeenschapsvoorzieningen, zoals een gymhal. De aangrenzende spoorlijn wordt omgebouwd tot een recreatieve fiets-, wandel-, railbike- en ruiterroute. In het bestaande bos van Hens plannen we tussen de Bernard De Vadderlaan en de Fortsteenweg een fietsen wandelweg", zegt schepen van Ruimtelijke Ordening Marc De Smet (Open Vld). Het rup Fort Kapellen voorziet tevens in geactualiseerde bouwvoorschriften voor woningen langs de Fortsteenweg.

Vraagtekens

Harold van der Kraan van oppositiepartij sp.a plaatst enkele vraagtekens bij de invulling van het plan: "We hopen dat de fietsdoorsteek naar de Bernard De Vadderlaan geen open deur vormt voor gemotoriseerd verkeer. Onze bezorgdheid over de verkeersdruk geldt trouwens voor het hele gebied."

Mieke De Schepper van Groen voegt hieraan toe: "We vrezen dat de bewoners en de natuur nadelen ondervinden. De woonzone komt op een donkere uithoek van het terrein. Voor de veiligheid van de toekomstige bewoners zal het noodzakelijk zijn om extra verlichting op de gebouwen en het terrein te plaatsen. Die lichtzee is echter onaanvaardbaar in een habitatrichtlijngebied voor vleermuizen, omdat het een verstorend effect heeft op hun vliegroutes. Daarom is het voor mens én dier dus veel logischer om de woonzone meer vooraan in te plannen, aansluitend op de Fortsesteenweg."

In het kader van het openbaar onderzoek, ligt het voorlopig vastgelegde ontwerp van het RUP tot zondag 24 juni 2012 ter inzage bij de dienst Ruimtelijke Ordening in het Administratief Centrum van Kapellen. De documenten zijn ook te raadplegen via de site van de gemeente Kapellen.

www.kapellen.be

Mededelingen, activiteiten

Giften

Het rekeningnummer waarop giften mogen gestort worden is: 293-0212075-88 van Natuurpunt. Voor de vleermuizenbescherming in Vlaanderen te ondersteunen mag het projectnummer 3171 vermeld worden. Giften vanaf 40€ zijn fiscaal aftrekbaar. Alle giften die op dit projectnummer toekomen, worden integraal gebruikt om aankopen van vleermuisreservaten te ondersteunen zoals het fort van Walen, de Schans van Smoutakker, de Steenoven te Turnhout, enz.

Abonnee Chiropcontact

Wil je Chiropcontact in de toekomst niet meer ontvangen, geef dan jouw naam en emailadres door aan vleermuizen@natuurpunt.be. Ook nieuwe abonnees voor Chiropcontact kunnen zich via hetzelfde adres aanmelden. Graag met vermelding van provincie en adres. Mededelingen en artikels stuur je best naar kris.boeckx@vleermuizeninfo.be.

Uitsmijter

Eigen schuld, dikke bult!

20 januari

1982

OZZY Osbourne, leadzanger van Black Sabbath, bijt in het Veterans Memorial Auditorium (Des Moines, Iowa, VS) de kop af van een levende vleermuis die tijdens een optreden naar hem wordt gegooid. Later verklaarde Osbourne dat hij dacht dat het een rubberen pop was. De tiener die de vleermuis op het podium had gegooid, zei achteraf dat het dier al niet meer leefde voor hij ermee de zaal betrad. Maar dat werd dan weer ontkend door Osbourne, die beweerde dat hij door de vleermuis gebeten werd en zich daarom moest laten inenten tegen hondsdolheid.

